

Statens institutionsstyrelse
Box 16363
103 26 STOCKHOLM

Datum 2009-04-06
Dnr 32-2008-0558

Statens institutionsstyrelses årsredovisning 2008

Rikskontrollen har granskat Statens institutionsstyrelses (SiS) årsredovisning, daterad 2009-02-20. Syftet har varit att bedöma om redovisningen och underliggande redovisning är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande samt om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut. Rikskontrollen har avgivit revisionsberättelse utan invändning men vill fästa GD:s uppmärksamhet på nedanstående.

Rikskontrollen önskar information senast 2009-05-08 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

1. Sammanfattning

Rikskontrollen har granskat och följt arbetet med införandet av den nya processen för intern styrning och kontroll enligt förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll. Rapport har avlämnats 2008-12-05, dnr 32-2008-0558. Rikskontrollen anser att GD:s bedömning av den interna styrningen och kontrollen som uttrycks i årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande. Myndighetens arbete med förordningen om intern styrning och kontroll pågår, men enligt Rikskontrollens bedömning finns det områden som kan utvecklas, bl. a. har följande iakttagelser noterats:

- Det saknas koppling mellan kontrollåtgärder, utvärdering och uppföljning mot en riskanalys innehållande samtliga identifierade bruttorisker.
- Myndighetens dokumentation uppfyller inte kraven i förordningen om intern styrning och kontroll fullt ut.
- Arbetet med förordningen om intern styrning och kontroll har i myndigheten skett på en övergripande nivå och endast s.k. nettorisker har beaktats. Myndigheten bör finna metoder så att arbetet med förordningen om intern styrning och kontroll genomsyrar alla nivåer i myndigheten.

2. Förordningen om intern styrning och kontroll

Sedan den 1 januari 2008 har ett delvis nytt och delvis förändrat regelverk för de statliga myndigheterna trätt i kraft avseende den interna styrningen och kontrollen i myndigheterna.

Förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll ska tillämpas av alla myndigheter med krav på internrevision. SiS har enligt 10 § i sin instruktion att följa förordning (2006:1 228) om internrevision.

I 2 kap. 8 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB), finns även krav på att GD i årsredovisningen ska göra en bedömning av den interna styrningens och kontrollens kvalitet i samband med upprättande av årsredovisningen.

Enligt 3 § myndighetsförordningen (2007:515) ansvarar myndighetens ledning, dvs. i SiS fall GD, för att verksamheten bedrivs effektivt och författningsenligt samt att myndigheten har en tillförlitlig återrapportering och att myndigheten hushållar väl med statens medel. Enligt 2 § om intern styrning och kontroll ska myndigheten med rimlig säkerhet utforma och etablera en process som syftar till att myndigheten fullgör de krav som framgår av 3 § myndighetsförordningen.

3. Processen intern styrning och kontroll

Intern styrning och kontroll är en process som skapas av myndighetens ledning och medarbetare i syfte att verksamheten ska bedrivas effektivt, författningsenligt och ha en tillförlitlig återrapportering. Följande moment finns beskrivna i förordningen och skall ingå i ovanstående process:

1. Riskanalys
2. Kontrollåtgärder
3. Uppföljning
4. Dokumentation

Processen för intern styrning och kontroll bör vara integrerad med myndighetens verksamhetsstyrning. Det bör vara naturligt att genomföra riskanalyser och etablera kontrollåtgärder i samband med att myndigheten upprättar verksamhetsplan och utformar operativa rutiner.

Av SiS dokumentation avseende styrning och kontroll framgår att ”SiS har en strukturerad och genomarbetad process för planering, genomförande och uppföljning av verksamheten. Processen utgör en årscykel där moment och ansvar läggs på olika nivåer inom organisationen. Detta innebär styrning och kontroll av och för de olika cheferna och ledningsnivåerna inom SiS organisation.”.

Riskrevisionen konstaterar att myndigheten har påbörjat ett arbete med att införa förordningen om intern styrning och kontroll. Riksrevisionens bedömning är att detta utvecklingsarbete bör fortsätta för att erhålla en bättre efterlevnad av förordningen.

3.1 Riskanalys

Riskanalys ska genomföras både för verksamheten som helhet och för alla delar i verksamheten. I riskanalysen ska det gå att identifiera samtliga händelser som medför en risk, värdera dessa risker och aktivt ta ställning till hur riskerna ska hanteras. Syftet med identifieringen av risker är att kartlägga alla risker som utgör ett hot mot att myndigheten ska nå ett önskat resultat. Värderingen ska därefter avgöra om en risk är hög eller låg i förhållande till det resultat som risken påverkar. Slutligen ska bedömning göras av hur riskerna ska hanteras. Ledningen behöver då ställa de olika alternativen mot vad det kostar att genomföra de åtgärder som är nödvändiga för att risken ska sänkas till en bedömd acceptabel nivå.

Den av SiS presenterade riskanalysen för 2008 är upprättad på en övergripande nivå i organisationen med ett fåtal personer involverade i framtagandet. Myndighetens riskanalys utgår från de av myndigheten satta målen för verksamheten utifrån verksamhetsplanen, vilket kan innebära att riskanalysen inte blir heltäckande.

De risker som presenteras i myndighetens riskanalys är nettorisker, s k. kontrollrisker, vilket innebär att man utelämnat alla risker som man bedömt redan vara åtgärdade alternativt inte behöver/kan åtgärdas.

Riksrevisionen *rekommenderar* att SiS vid framtagande av riskanalysen utgår från de risker som är förknippade med hela verksamheten, inklusive administrativa processer, oaktat befintlig intern styrning och kontroll, s.k. bruttorisker. Riskerna bör kopplas till det ansvar ledningen har enligt 3 § myndighetsförordningen.

Riskanalys ska revideras årligen, och för 2009 bör den tas fram och fastställas snarast då denna ska ses som ett preventivt dokument.

I framtagande av riskanalys bör alla nivåer och delar i organisationen vara involverade för att säkerställa att alla risker identifieras och värderas.

3.2 Kontrollåtgärder

GD ska utifrån resultatet av riskanalysen fatta beslut om hur riskerna ska hanteras. Kontrollåtgärderna ska motverka riskerna. De ska utformas i förhållande till den riskanalys som gjorts och vara inbyggda i såväl organisation som rutiner.

I bilaga till GD:s beslutsdokument beskrivs myndighetens kontroller på en övergripande nivå.

Riksrevisionen *rekommenderar* att man i en riskanalys innehållande samtliga identifierade bruttorisker presenterar kontrollåtgärder, både befintliga och nya, kopplade till respektive risk.

3.3 Uppföljning och utvärdering

Intern styrning och kontroll ska följas upp för att säkerställa att systemen och rutinerna fungerar som planerat. Utvärderingen ska resultera i förslag på förbättringar.

Riksrevisionen *rekommenderar* att SiS kopplar även uppföljning och utvärdering till risker och kontrollåtgärder.

3.4 Dokumentation

Processen för intern styrning och kontroll ska dokumenteras så att den ger en sammanhängande, översiktlig och förståelig bild av hur arbetet går till. Dokumentationen ska också användas som underlag för ledningens bedömning av intern styrning och kontroll.

Enligt myndigheten ska processen för intern styrning och kontroll ingå som en del i myndighetens årscykel. Processen rörande förordningen om intern styrning och kontroll bör dock förtydligas.

Riksrevisionen *rekommenderar* att man tydligt dokumenterar hur processen som helhet för intern styrning och kontroll innefattas som en del i årscykeln. Detta för att det ska gå att följa myndighetens process för intern styrning och kontroll från riskanalys till beslut om kontrollåtgärder och till uppföljning och bedömning.

Det är också viktigt med dokumentation vid genomförande av de olika delmomenten, t ex att utförda kontrollåtgärder dokumenteras i samband med utförande.

3.5 Ansvar

Det är GD:s ansvar att vara en aktiv part i arbetet med intern styrning och kontroll, ställa tydliga krav och löpande hålla sig uppdaterad. Ansvaret kan aldrig delegeras, men för det praktiska arbetet bör en ansvarig person/funktion utses.

Myndigheten har ännu inte formellt utsett ansvariga personer för att praktiskt genomföra arbetet med införandet av förordningen om intern styrning och kontroll.

Riksrevisionen *rekommenderar* GD att genom skriftligt beslut utse ansvarig person för det fortsatta arbetet med införandet av förordningen om intern styrning och kontroll.

4. Generaldirektörens intygande avseende intern styrning och kontroll

En samlad dokumentation ska ligga till grund för den bedömning av den interna styrningen och kontrollen som GD gör i anslutning till underskriften av årsredovisningen, enligt förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll. Dokumentationen ska upprättas så att det går att följa myndighetens process för intern styrning och kontroll, från riskanalys och beslut om kontrollåtgärder till uppföljning och bedömning.

Riksrevisionen har tagit del av de dokument och underlag som GD har haft som underlag för sin bedömning av den interna styrningen och kontrollen. Riksrevisionens bedömning är att dessa dokument och underlag ytterligare kan utvecklas.

Beslutet avseende intern styrning och kontroll fattades 2009-02-06. Inga dokument med koppling till förordningen om intern styrning och kontroll har tidigare beslutats.

Riksrevisionen *rekommenderar* att GD i god tid, gärna i samband med verksamhetsplaneringen, beslutar vilket skriftligt underlag hon behöver för sitt ställningstagande avseende intern styrning och kontroll i årsredovisningen.

Ansvarig revisor Anita Nilsson har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Anna Hagberg har varit föredragande.

Anita Nilsson

Anna Hagberg

Kopia för kännedom:

Regeringen